

**СТАНДАРТ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЛІСОВОЇ ДОБРОВІЛЬНОЇ
СЕРТИФІКАЦІЇ**

**ВИМОГИ ДО ОРГАНІВ З СЕРТИФІКАЦІЇ, ЩО
ЗДІЙСНЮЮТЬ СЕРТИФІКАЦІЮ ВІДПОВІДНО ДО
СТАНДАРТУ ЛІСОУПРАВЛІННЯ
(Друга редакція)**

**Асоціація «Національна Система Лісової Добровільної
Сертифікації»**

вул. Старокозацька, 5, м. Дніпро, Україна, 44049

тел. +380975565335

Email: info@pefcukraine.com

Сайт: www.woodcertification.com.ua

Повідомлення про авторські права

© Асоціація «Національна Система Лісової Добровільної Сертифікації»

Цей документ Асоціації «Національна Система Лісової Добровільної Сертифікації» захищений авторським правом. Документ знаходиться у вільному доступі на веб-сайті Асоціації «Національна Система Лісової Добровільної Сертифікації» або за запитом.

Жодна частина цього документа, охопленого авторським правом, не може бути змінена або доповнена; відтворена або скопійована у будь-якій формі або будь-якими засобами для комерційних цілей без дозволу Асоціації «Національна Система Лісової Добровільної Сертифікації».

Офіційні версії цього документа складені українською та англійською мовою, повністю автентичні за змістом. У разі будь-яких сумнівів щодо мовної інтерпретації, англійська версія є визначальною.

Назва документа: Вимоги до органів з сертифікації, що здійснюють сертифікацію відповідно до стандарту лісоуправління

Шифр документа: UA SFM ST 05:2020 (Друга редакція)

Затверджено першу редакцію: Загальними Зборами членів Асоціації «Національна Система Лісової Добровільної Сертифікації»

Дата затвердження: 24.06.2020

Затверджено другу редакцію: Загальними Зборами членів Асоціації «Національна Система Лісової Добровільної Сертифікації»

Дата затвердження: 25.02.2021

Опубліковано: 01.03.2021

Набрання чинності: 01.03.2021

Зміст

Вступ.....	IV
1 Сфера застосування	1
2 Нормативні посилання	1
3 Терміни та визначення	1
4 Принципи	2
5 Загальні вимоги	2
6 Вимоги до структури	3
7 Вимоги до ресурсів	3
8 Вимоги до інформації	5
8.1 Загальнодоступна інформація	5
8.2 Сертифікати.....	5
8.3 Посилання на сертифікат і використання торгової марки PEFC	5
8.4 Конфіденційність	6
8.5 Обмін інформацією між органом з сертифікації та клієнтами	7
9 Вимоги до процесу сертифікації	8
9.1 Загальні положення	8
9.2 Дії перед сертифікацією	8
9.3 Планування аудитів	12
9.4 Первинна сертифікація	16
9.5 Проведення аудитів на місцях	18
9.6 Рішення щодо сертифікації	21
9.7 Підтримування сертифікації	21
9.8 Апеляції.....	25
9.9 Скарги	26
9.10 Записи щодо клієнтів	26
10 Вимоги до системи менеджменту органу з сертифікації.....	26
11 Оплата робіт	26
12 Робоча мова.....	27
13 Акредитація	28
14 Нотифікація	28
Додаток 1 (Обов'язковий) Мінімальні вимоги до змісту сертифіката	29
Додаток 2 (Обов'язковий) Групова сертифікація лісоуправління	30
Додаток 3 (Обов'язковий) Мінімальні вимоги до змісту звіту з аудиту лісоуправління	36
Додаток 4 (Обов'язковий) Анти-корупція та хабарництво Чек-лист	38

Вступ

Сертифікація лісоуправління є одним із засобів підтвердження того, що організація впровадила лісоуправління згідно її політики і вимог відповідного (их) стандарту (ів) Національної Системи Лісової Добровільної Сертифікації (далі – НСЛДС).

Сертифікацію лісоуправління в рамках НСЛДС проводять органи з сертифікації, які формуються за принципом двох «ключів»: один «ключ» – акредитація, а другий – нотифікація. Акредитація та нотифікація є двома різними видами діяльності, які виконуються окремо. Ці процедури адміністративно розділені і здійснюються різними органами (організаціями).

Перший «ключ» пов'язаний з оцінкою незалежності і компетентності органу з сертифікації, яку проводить орган з акредитації, який є членом Міжнародного Акредитаційного Форуму (IAF). Саме він видає органу з сертифікації атестат акредитації.

Другий «ключ» перебуває в руках керівного органу НСЛДС, а саме Асоціації «Національна Система Лісової Добровільної Сертифікації» (далі - Асоціації «НСЛДС»), яка встановила додаткові вимоги (критерії) до нотифікованих органів з сертифікації (див. UA SFM ST 06). Тому керівництво НСЛДС не провадить нотифікацію автоматично усіх акредитованих органів з сертифікації.

Такий принцип застосовується для забезпечення високого рівня управління в НСЛДС і забезпечення довіри до діяльності органів з сертифікації, а також підвищення їхньої відповідальності за результати оцінки.

Цей стандарт встановлює вимоги (критерії акредитації) до органів, які проводять аудит і сертифікацію лісоуправління. Виконання цих вимог дозволяє гарантувати, що органи з сертифікації виконують сертифікацію компетентним, послідовним і неупередженим чином.

Друга редакція з дати її публікації скасовує та заміщує першу редакцію UA SFM ST 05. Друга редакція містить незначні технічні зміни, що стосуються процесу схвалення Радою PEFC Національної Системи Лісової Добровільної Сертифікації.

1 Сфера застосування

1.1 Цей стандарт встановлює вимоги, до органів з сертифікації, які здійснюють аудит і сертифікацію лісоуправління відповідно до стандартів UA SFM ST 02 Стале лісоуправління. Загальні положення та UA SFM ST 03 Групова сертифікація лісоуправління. Вимоги.

1.2 Цей стандарт необхідно використовувати як документ, що містить критерії акредитації у рамках Національної Системи Лісової Добровільної Сертифікації.

1.3 Цей документ використовується спільно з іншими документами НСЛДС.

2 Нормативні посилання

2.1 У цьому стандарті використані посилання на такі документи:

IAF MD 2, Mandatory Document for the Transfer of Accredited Certification of Management Systems.

IAF MD 4, Mandatory Document for the use of Information and Communication Technology (ICT) for auditing/assessment purposes.

ISO/IEC Guide 2, Standardization and related activities – General vocabulary.

ISO 9000, Quality management systems – Fundamentals and vocabulary.

ISO 9001, Quality management systems – Requirements.

ISO/IEC 17000, Conformity assessment – Vocabulary and general principles.

ISO/IEC 17021-1, Conformity assessment – Requirements for bodies providing audit and certification of management systems – Part 1: Requirements.

ISO 19011, Guidelines for auditing management systems.

ISO 31000, Risk management – Principles and guidelines.

PEFC ST 2001, PEFC Trademarks Rules – Requirements.

Annex 6, Certification and Accreditation Procedures.

UA SFM ST 02, Стале лісоуправління. Загальні положення.

UA SFM ST 03, Групова сертифікація лісоуправління. Вимоги.

UA SFM ST 06, Порядок нотифікації органів з сертифікації у рамках Національної Системи Лісової Добровільної Сертифікації.

UA SFM ST 07, Порядок проведення атестації аудиторів.

3 Терміни та визначення

3.1 У цьому стандарті застосовуються терміни та визначення понять, що наведені у ISO/IEC Guide 2 Standardization and related activities – General

vocabulary, ISO 9000 Quality management systems – Fundamentals and vocabulary, ISO/IEC 17000 Conformity assessment – Vocabulary and general principles, ISO/IEC 17021-1 Conformity assessment – Requirements for bodies providing audit and certification of management systems – Part 1: Requirements, ISO 19011 Guidelines for auditing management systems, PEFC ST 2001, PEFC Trademarks Rules – Requirements, UA SFM ST 02, Стале лісоуправління. Загальні положення і UA SFM ST 03, Групова сертифікація лісоуправління. Загальні положення.

4 Принципи

4.1. Сертифікація повинна проводитися неупередженими, незалежними третіми сторонами, які не можуть бути залучені до процесу встановлення стандартів як керівний орган чи орган прийняття рішень, або до лісоуправління та не залежать від об'єкта сертифікації.

4.2 Орган з сертифікації лісоуправління повинен застосовувати як керівництво для рішень принципи сертифікації (неупередженість, компетентність, відповідальність, відкритість, конфіденційність, реагування на скарги, ризик-орієнтований підхід) згідно розділу 4 ISO/IEC 17021-1.

4.3 Орган з сертифікації лісоуправління повинен відповідати вимогам, визначеним у ISO 17021-1. Ці вимоги зазначаються у відповідних розділах цього стандарту та, за необхідності, конкретизуються або доповнюються спеціальними вимогами до сертифікації лісоуправління.

5 Загальні вимоги

Застосовуються усі вимоги, наведені в розділі 5 стандарту ISO/IEC 17021-1.

5.1 Орган з сертифікації, який проводить сертифікацію лісоуправління, повинен мати технічну компетенцію у галузі лісоуправління щодо її економічного, соціального та екологічного впливу та щодо критеріїв лісової сертифікації згідно UA SFM ST 02 та UA SFM ST 03.

5.2 Орган з сертифікації повинен добре розуміти Національну Систему Лісової Добровільної Сертифікації, щодо якої він проводить сертифікацію лісоуправління.

5.3. Відповідність органу з сертифікації вимогам, зазначеним вище, повинна бути перевірена акредитацією, як описано у розділі 13.

6 Вимоги до структури

Застосовуються усі вимоги, наведені в розділі 6 стандарту ISO/IEC 17021-1.

7 Вимоги до ресурсів

Застосовуються усі вимоги, наведені в розділі 7 стандарту ISO/IEC 17021-1.

Вимоги до аудиторів лісоуправління

7.1 Орган з сертифікації повинен нести відповідальність за діяльність компетентних аудиторів, які володіють відповідними технічними ноу-хау щодо процесу сертифікації та питань, пов'язаних із сертифікацією лісоуправління.

7.2 Аудитори органу з сертифікації, який проводить сертифікацію лісоуправління, повинні відповідати загальним критеріям ISO 19011 для аудиторів систем управління якістю або для аудиторів систем управління навколишнім середовищем.

7.3 Орган з сертифікації повинен мати задокументований процес для забезпечення наявності у аудиторів особистих ознак, знань та навичок відповідно до розділу 7 ISO 19011.

7.4 Орган з сертифікації повинен забезпечити відповідну **освіту** аудиторів лісоуправління: повна вища освіта лісового профілю у навчальному закладі України, що має державну акредитацію, або отримана у навчальному закладі іноземної держави, дипломи якого мають юридичну силу в Україні.

7.5 Орган з сертифікації повинен забезпечити відповідний **практичний досвід роботи** аудиторів лісоуправління:

- аудитора – загальний трудовий стаж не менше трьох років;
- провідного аудитора – загальний трудовий стаж не менше п'яти років.

7.6 Орган з сертифікації повинен забезпечити відповідний **спеціалізований досвід роботи** аудиторів лісоуправління: безперервний стаж роботи у лісовій галузі не менше трьох років, або стаж роботи у навчальних та / або наукових організаціях лісового профілю чи сертифікації лісоуправління не менше трьох років.

7.7 Орган з сертифікації повинен забезпечити відповідну **спеціальну підготовку** аудиторів лісоуправління: успішне завершення навчальної програми, затвердженої Центром з підготовки та атестації експертів-аудиторів, за напрямом діяльності сертифікація лісоуправління або сертифікація лісоуправління і ланцюга поставок.

7.7.1 Спеціальна підготовка аудиторів складається з очної частини з відривом від основної роботи і дистанційної частини.

7.7.2 Після успішного завершення навчальних програм фахівцям видається свідоцтво про проходження спеціальної підготовки терміном на три роки.

7.8 Орган з сертифікації повинен забезпечити відповідний **досвід проведення аудитів** аудиторами лісоуправління:

- аудитора – чотири аудити лісоуправління для чотирьох організацій загальною тривалістю не менше 12 днів як аудитор-стажер;
- провідного аудитора – два аудити як аудитор лісоуправління PEFC протягом останнього року після завершення спеціалізованих навчальних програм.

Примітка: Для осіб, які мають безперервний стаж роботи з сертифікації лісоуправління PEFC не менше трьох років в органі з сертифікації та досвід роботи як провідного аудитора, участь у аудитах проходити не потрібно. Даний стаж і досвід роботи зараховується замість аудитів.

7.9 Орган з сертифікації повинен забезпечити відповідну **компетенцію** аудиторів лісоуправління.

а) участь в аудитах:

- аудитор – не менше п'яти аудитів в рамках НСЛДС протягом трьох років;
- провідний аудитор – не менше трьох аудитів як керуючий аудитом у рамках НСЛДС протягом трьох років.

б) підвищення кваліфікації:

- аудитор – один раз на три роки за навчальною програмою, яка затверджена Центром з підготовки та атестації експертів-аудиторів;
- провідний аудитор – один раз на два роки за навчальною програмою, яка затверджена Центром з підготовки та атестації експертів-аудиторів.

в) задовільну атестацію один раз на три роки.

7.10 Орган з сертифікації повинен забезпечити володіння **групою аудиту** сукупною компетентністю в лісовій галузі та у сфері лісоуправління, що підходить для проведення аудитів у рамках НСЛДС, яка включає:

а) вимоги до лісоуправління, принципи, покладені в основу цих вимог, і їхнє застосування;

б) термінологію лісової галузі, тематичні та галузеві основи якої стосуються стандарту лісоуправління;

в) застосування методів, технологій, процесів, процедур, що стосуються лісоуправління, а також лісової галузі, щоб група аудиту могла оцінити відповідність у рамках встановленої сфери аудиту та сформулювати відповідні результати і висновки аудиту;

г) проведення консультацій із зацікавленими особами, яке повинно обов'язково проводитися із застосуванням Додатку 4 Анти-корупція та хабарництво Чек-лист, зокрема місцевими урядовими та неурядовими організаціями, пов'язаними з діяльністю об'єкта аудиту та які представляють екологічні, соціальні та економічні інтереси;

д) принципи, методи і прийоми менеджменту ризиків, що стосуються лісоуправління, а також лісової галузі, щоб аудитор міг визначити і оцінити ризики і можливості, пов'язані з цілями аудиту.

7.11 Центр з підготовки та атестації експертів-аудиторів здійснює процедуру оцінки компетентності (атестації) відповідно до вимог UA SFM ST 07 і видає кандидату в аудитори, за позитивного рішення, сертифікат компетентності аудитора, у якому вказані напрямки його діяльності.

8 Вимоги до інформації

8.1 Загальнодоступна інформація

Застосовуються усі вимоги, наведені в пункті 8.1 стандарту ISO/IEC 17021-1.

8.2 Сертифікати

8.2.1 Орган з сертифікації повинен видавати сертифікати сертифікованим клієнтам будь-яким бажаним для них способом.

8.2.2 Зміст сертифіката повинен відповідати вимогам Додатку 1 цього стандарту.

8.2.3 Дата видачі сертифіката не повинна передувати даті прийняття рішення про сертифікацію.

8.2.4 Термін дії сертифікатів повинен становити не більше п'яти років.

8.2.5 Сертифікати необхідно оформляти українською мовою. За бажанням клієнта сертифікати можуть бути видані органом з сертифікації англійською мовою.

8.2.6 Орган з сертифікації повинен негайно надавати Асоціації «НС ЛДС» інформацію по кожному сертифікату лісоуправління, виданому будь-якій організації в Україні, та / або інформацію про будь-які зміни, що стосуються дійсності та обсягу дії цих сертифікатів, в уже видані сертифікати відповідно до підписаного договору про PEFC-нотифікацію (UA SFM ST 06).

8.3 Посилання на сертифікат і використання торгової марки PEFC

8.3.1 Орган з сертифікації повинен виробити правила управління торговою

маркою PEFC. Серед іншого повинна забезпечуватися їхня простежуваність з боку органу з сертифікації. У торговій марці PEFC або в її супровідному тексті не повинно бути неоднозначності щодо предмета сертифікації та органу з сертифікації, що видав сертифікат.

8.3.2 Орган з сертифікації повинен виробити правила, що регулюють використання будь-яких заяв в супровідній інформації про те, що сертифікований клієнт має сертифіковане лісоуправління.

8.3.3 Орган з сертифікації повинен на основі юридично дійсних угод вимагати, щоб сертифікований клієнт:

а) виконував вимоги органу з сертифікації під час посилання на свій статус сертифікації в засобах масової інформації, таких як Інтернет, брошури, реклама або інші матеріали;

б) не робив або не допускав ніяких заяв, які вводять в оману, щодо своєї сертифікації;

в) не використав або не дозволяв використовувати сертифікат або будь-яку його частину будь-яким чином, що вводить в оману;

г) при припиненні або скасуванні дії сертифіката припиняв посилатися на нього в рекламних цілях, як наказано органом з сертифікації;

д) вносив корективи в усі рекламні матеріали при звуженні сфери сертифікації;

е) не давав зрозуміти, що дія сертифіката поширюється і на діяльність, яка не охоплюється сферою сертифікації;

ж) не використовував свій сертифікат таким чином, що це може негативно позначитися на репутації органу з сертифікації та / або НСЛДС і призвести до втрати довіри громадськості.

8.3.4 Орган з сертифікації повинен належним чином здійснювати контроль за правом володіння і робити відповідні дії у відповідь на некоректні посилання на статус сертифікації або використання, яке вводить в оману, сертифікатів, торгової марки PEFC або звітів про аудити.

Примітка: Такі дії можуть включати в себе вимоги до внесення виправлень і проведення коригувальних дій, призупинення, скасування дії сертифікації, публікацію інформації про порушення і, якщо це необхідно, пред'явлення судового позову.

8.4 Конфіденційність

Застосовуються усі вимоги, наведені в пункті 8.4 стандарту ISO/IEC 17021-1.

8.4.1 Орган з сертифікації повинен завчасно повідомити клієнта про те, що він зобов'язаний надавати інформацію Асоціації «НС ЛДС» відповідно до підписаного

UA SFM ST 05 Вимоги до органів з сертифікації, що здійснюють сертифікацію відповідно до стандарту лісоуправління

договору про PEFC-нотифікацію (UA SFM ST 06), а також повідомити про обсяг і використання наданої інформації. Орган з сертифікації повинен мати письмову згоду клієнта на надання такої інформації.

8.5 Обмін інформацією між органом з сертифікації та клієнтами

8.5.1 Інформація про діяльність з сертифікації та вимоги

Орган з сертифікації повинен надавати клієнтам наступну актуальну інформацію:

а) інформацію (або посилання) про НСЛДС і докладний опис робіт із сертифікації на початковому і наступному етапах, включаючи подачу заявки, первинні аудити, наглядові аудити, а також про порядок видачі, відмови у видачі, підтвердження сертифіката, розширення або звуження сфери сертифікації, призупинення, продовження або скасування дії сертифіката;

б) нормативні вимоги до сертифікації;

в) інформацію про вартість подачі заявки, первинної і подальшої сертифікації;

г) вимоги органу з сертифікації до клієнтів, а саме:

1) відповідати сертифікаційним вимогам;

2) вживати всіх необхідних заходів для проведення аудитів та доступ до всіх процесів і ділянок, записів і персоналу для проведення первинної сертифікації, наглядового аудиту, ресертифікації та аналізу скарг;

3) забезпечувати за необхідності присутність спостерігачів;

д) документи, у яких описані права та обов'язки сертифікованих клієнтів, включаючи вимоги про те, що в рамках будь-якої інформаційної взаємодії посилання на свій статус сертифікації повинні відповідати вимогам підрозділу 8.3 цього стандарту;

д) інформацію про порядок розгляду скарг та апеляцій.

8.5.2 Повідомлення про зміни з боку НСЛДС і органу з сертифікації

Орган з сертифікації повинен своєчасно повідомляти сертифікованих клієнтів про будь-які зміни вимог, що впливають на клієнта. Орган з сертифікації повинен перевірити, що кожний сертифікований клієнт дотримується нових або переглянутих вимог.

8.5.3 Повідомлення про зміни з боку клієнта

Орган з сертифікації повинен приймати юридично обґрунтовані заходи для забезпечення того, щоб сертифікований клієнт негайно інформував орган з сертифікації про всі питання, які можуть вплинути на здатність лісоуправління продовжувати відповідати вимогам стандарту (ів), на відповідність якому (им) проводилась сертифікація. Це відноситься, зокрема, до змін, що стосуються:

а) юридичного, комерційного, організаційного статусу або прав власності;

- б) організації і керівництва (наприклад, основного управлінського персоналу, осіб, які приймають рішення, або технічних фахівців);
- в) контактної адреси та місця розташування виробничих майданчиків;
- г) сфери діяльності у рамках лісоуправління;
- д) важливих змін у лісоуправлінні та інше.

За необхідності орган з сертифікації повинен вживати належних заходів.

9 Вимоги до процесу сертифікації

9.1 Загальні положення

9.1.1 Орган з сертифікації повинен встановити внутрішні процедури сертифікації лісоуправління відповідно до схеми сертифікації лісів НСЛДС.

9.1.2 Застосовувані процедури сертифікації лісоуправління повинні відповідати вимогам, визначеним у ISO 17021, або бути сумісними з ними.

9.1.3 Застосовувані процедури аудиту повинні відповідати вимогам ISO 19011 або бути сумісними з ними.

9.1.4 Сертифікаційні вимоги до лісоуправління організації містяться в стандартах вимог сертифікації UA SFM ST 02 та UA SFM ST 03 (за необхідності).

9.1.5 Орган з сертифікації може надавати загальнодоступні документи, такі як керівництво, роз'яснення та інтерпретації, щодо застосування документів НСЛДС, опубліковані Радою PEFC і Асоціацією «НС ЛДС».

9.1.6 Сертифікація лісоуправління у рамках НСЛДС передбачає проведення наступних типів сертифікації:

- а) індивідуальна сертифікація лісоуправління – сертифікація однієї юридичної або фізичної особи (тільки по Україні);
- б) групова сертифікація лісоуправління – сертифікація кількох юридичних осіб (тільки по Україні).

9.2 Дії перед сертифікацією

9.2.1 Подача заявки

9.2.1.1 Підставою для початку робіт є заявка на сертифікацію, спрямована замовником до органу з сертифікації.

У заявку повинна бути включена або до неї прикладена, як мінімум, наступна інформація:

- а) передбачувана сфера сертифікації (сфера застосування лісоуправління);
- б) загальна характеристика організації, її найменування, юридична та фактична адреса, юридичний статус, площа земель лісогосподарського

призначення, наявність екологічно важливих ділянок, відомості про людські і технічні ресурси;

в) відомості про аутсорсингові процеси, які використовуються організацією і здатні вплинути на відповідність вимогам;

г) найменування стандарту (ів), на відповідність якого (их) подала заявку організація, що має намір сертифікуватися;

д) тип сертифікації: індивідуальна, групова (кількість членів групи);

е) передбачуване застосування торгової марки PEFC;

ж) заяву про згоду організації виконувати правила сертифікації, регламентовані цим стандартом, і надавати інформацію, необхідну для проведення аудиту.

9.2.1.2 Замовник повинен оформлювати заявку українською мовою.

9.2.2 Аналіз заявки

9.2.2.1 Орган з сертифікації реєструє заявку, проводить аналіз заявки і додаткової інформації, що має стосунок до сертифікації, щоб переконатися у тому, що:

а) інформація про організацію, що подала заявку, і її лісоуправління є достатньою для проведення аудиту;

б) будь-які відомі відмінності у розумінні вимог між органом з сертифікації і організацією, яка подала заявку, були врегульовані;

в) орган з сертифікації має компетентність і можливості для виконання робіт з сертифікації;

г) прийняті до уваги передбачувана сфера сертифікації, місце (ця) здійснення діяльності, організації, що подала заявку, час, необхідний для проведення аудиту, і будь-які інші обставини, що впливають на роботу з сертифікації (мова, умови безпеки, загрози для забезпечення неупередженості та т. п.);

д) документація замовника попередньо відповідає сертифікаційним вимогам.

Примітка: У рамках попереднього контролю аудитор повинен перевірити заявника на наявність порушень чинного законодавства, які критично суперечать вимогам стандартів UA SFM ST 02, UA SFM ST 03 з використанням наступних відкритих джерел:

<https://opendatabot.ua/> або <https://youcontrol.com.ua/> – судові рішення, заборгованості з податків і платежів, із заробітної плати та інша інформація;

<https://inspections.gov.ua/> – інспекційний контроль, акти перевірок і приписи різних контролюючих органів, зокрема Державної екологічної інспекції.

9.2.2.2 Після проведення аналізу заявки орган з сертифікації письмово сповіщає замовника про своє рішення прийняти, або не прийняти заявку на сертифікацію. У разі прийняття заявки вартість робіт з аналізу заявок включається у договір на проведення робіт з сертифікації. У разі відмови у прийнятті заявки орган із сертифікації вказує в повідомленні підставу для негативного рішення.

9.2.2.3 На підставі даного аналізу орган з сертифікації повинен визначити рівень компетенції, необхідний для формування групи аудиту.

9.2.3 Програма аудиту

9.2.3.1 Щодо всього циклу сертифікації повинна бути розроблена програма аудиту для чіткого визначення аудиторської діяльності, необхідної для демонстрації того, що лісоуправління клієнта відповідає вимогам до сертифікації за обраним (ими) стандартом (ами). Програмою аудиту, розробленою стосовно всього циклу сертифікації, повинні охоплюватися усі вимоги, що пред'являються до лісоуправління.

9.2.3.2 Програма аудиту повинна включати в себе проведення двоетапного початкового аудиту, наглядових аудитів протягом терміну дії сертифіката після його видачі і ресертифікаційного аудиту до закінчення терміну дії сертифіката. Для сертифікації лісоуправління діє п'ятирічний цикл. Цикл (и) сертифікації починаються з прийняття рішення про сертифікацію. Наступні цикли починаються з прийняття рішення про ресертифікацію (див. Пункт 9.7.3 цього стандарту). При визначенні програми аудиту і внесення в неї будь-яких поправок повинні бути враховані:

- а) розміри організації-клієнта;
- б) сфера застосування і складність лісоуправління;
- в) результати попередніх аудитів;
- г) скарги стосовно клієнта, отримані органом з сертифікації;
- д) зміни у сертифікаційних вимогах;
- е) зміни у законодавчих вимогах;
- ж) зміни в акредитаційних вимогах та інше.

9.2.3.3 Наглядові аудити необхідно проводити щонайменше один раз на рік, за винятком років, коли проводиться ресертифікація. Дата першого наглядового аудиту, наступного після первинної сертифікації, не повинна бути пізніше, ніж через 12 місяців від дати прийняття рішення щодо сертифікації.

Примітка: Може виникнути необхідність скорегувати періодичність наглядових аудитів з урахуванням сезонних чинників або інших чинників.

9.2.3.4 Якщо орган з сертифікації враховує уже проведений у клієнта сертифікаційний аудит або аудити, виконані іншим органом з сертифікації, він повинен зібрати і зберігати достатні свідчення, такі як звіти і документи з коригувальних дій щодо будь-якої невідповідності. Ця документація повинна підтверджувати виконання вимог даного стандарту. Орган з сертифікації на основі отриманої інформації зобов'язаний доводити і реєструвати будь-які коригування у наявну програму аудиту і виконувати дії щодо раніше виявлених невідповідностей.

9.2.4 Визначення трудомісткості аудиту

9.2.4.1 Орган з сертифікації повинен мати задокументовані процедури щодо визначення трудомісткості аудиту. Для кожного клієнта орган з сертифікації повинен встановити час, необхідний для планування і повного виконання результативного аудиту лісоуправління.

9.2.4.2 При встановленні трудомісткості аудиту орган сертифікації повинен, крім іншого, враховувати наступне:

- а) вимоги відповідного (их) стандарту (ів) лісоуправління;
- б) розмір і складну логістику організації, зокрема кількість учасників групової організації при груповій сертифікації лісоуправління, та складність її лісоуправління;
- в) технологічні особливості і законодавче регулювання;
- г) залучення співвиконавців (аутсорсинг) для будь-якої діяльності, яка охоплюється лісоуправлінням;
- д) результати будь-яких попередніх аудитів;
- е) число і розміри виробничих майданчиків з урахуванням їхнього місцезнаходження і особливостей, пов'язаних з проведенням на них аудиту;
- ж) ризики, пов'язані з процесами або видами діяльності організації та інші чинники;
- и) використання торгової марки PEFC;
- л) застосування методів дистанційного зондування Землі;
- м) застосування безпілотних літальних апаратів під час аудитів на місці;
- н) наявність декількох робочих мов під час аудиту (є потреба у перекладачі) та інше.

Примітка: Час, витрачений на те, щоб дістатися до місць проведення аудиту і назад, не враховують при розрахунку числа аудито-днів для оцінки лісоуправління.

9.2.4.3 Трудомісткість аудиту, встановлена органом з сертифікації, і її обґрунтування повинні бути зареєстровані.

9.2.4.4 Трудовитрати будь-якого члена групи, який не є аудитором (тобто технічні експерти, письмові та усні перекладачі, спостерігачі), не повинні враховуватися при розрахунку трудомісткості аудиту.

Примітка: Використання усних і письмових перекладачів може збільшувати час аудиту.

9.2.5 Вибіркові перевірки

9.2.5.1 Якщо у ході аудиту вибірково перевіряються виробничі майданчики, що розташовані у різних місцях, і на яких здійснюється аналогічна діяльність, що охоплюється лісоуправлінням клієнта, орган з сертифікації повинен розробити програму вибіркового контролю, щоб забезпечити належне проведення аудиту лісоуправління. Обґрунтування плану проведення вибірки для кожного клієнта має бути задокументовано.

Примітка: Вибіркові перевірки не можуть застосовуватися на тих виробничих майданчиках, на яких не здійснюється аналогічна виробнича діяльність.

9.2.5.2 У разі групової сертифікації лісоуправління, орган з сертифікації повинен розробити програму вибіркового контролю на основі Додатку 1 цього стандарту.

9.3 Планування аудитів

9.3.1 Визначення цілей, сфери та критеріїв аудиту

9.3.1.1 Цілі аудиту повинні бути визначені органом з сертифікації. Сферу і критерії аудиту, включаючи будь-які зміни, встановлюють органи з сертифікації після обговорення з клієнтом.

9.3.1.2 Цілі аудиту повинні вказувати на те, що повинно бути зроблено в процесі аудиту, і включають наступне:

- а) встановлення відповідності лісоуправління клієнта критеріям аудиту;
- б) оцінювання результативності лісоуправління для забезпечення постійного досягнення поставлених організацією цілей;
- в) у разі необхідності визначення сфери для можливого поліпшення лісоуправління;
- г) визначення відповідності використання торгових марок PEFC вимогам PEFC ST 2001, PEFC Trademarks Rules – Requirements (за необхідності);
- д) збір даних відповідно до вимог договору про PEFC-нотифікацію (UA SFM ST 06).

Примітки:

1 Сертифікаційний аудит лісоуправління не є перевіркою дотримання законів і правових норм.

2 Використання торгової марки PEFC і PEFC заяв повинні перевірятися під час діяльності щодо наглядання і ресертифікаційного аудиту. При первинному аудиті повинне оцінюватися пропонуване або передбачуване використання торгової марки PEFC і PEFC заяв.

9.3.1.3 Сфера аудиту повинна встановлювати обсяг і межі аудиту, наприклад, виробничі майданчики, організаційні підрозділи, види діяльності і процеси, що підлягають оцінці. Коли первинна сертифікація або ресертифікація включає в себе кілька аудитів (наприклад, на різних об'єктах), сфера окремого аудиту може не охоплювати всієї сфери сертифікації, проте всі аудити разом узяті повинні відповідати сфері, визначеній у сертифікаті.

9.3.1.4 Критерії аудиту повинні використовуватися як основа для визначення відповідності та включати в себе:

- а) вимоги певного нормативного (их) документа (ів) з лісоуправління;
- б) певні процеси і документацію лісоуправління, що розробляються організацією.

9.3.2 Відбір членів групи аудиту та закріплення за ними відповідних обов'язків

9.3.2.1 Загальні положення

9.3.2.1.1 Орган з сертифікації повинен встановити порядок відбору та призначення членів групи аудиту, включаючи її керівника (провідного аудитора), з урахуванням гендерного підходу та компетентності, необхідної для досягнення цілей аудиту. Якщо аудит проводиться однією людиною, вона повинна володіти компетентністю, необхідною для виконання обов'язків провідного аудитора стосовно даного аудиту. Члени групи аудиту повинні володіти сумарною компетентністю, яка встановлюється органом з сертифікації відповідно до пункту 9.2.2.3 цього стандарту.

Примітка: Посібник з вибору групи аудиту та керівника аудиторської групи міститься в стандарті ISO 19011: 2018, пункт 5.5.4.

9.3.2.1.2 При прийнятті рішення про розмір та склад групи аудиту необхідно враховувати наступне:

- а) цілі аудиту, сферу, критерії та розрахункові терміни проведення аудиту;
- б) сумарну компетентність членів групи аудиту, необхідну для досягнення поставлених цілей аудиту;
- в) сертифікаційні вимоги;

г) мову і культуру.

9.3.2.1.3 Необхідні знання та навички провідного аудитора і аудиторів можуть бути доповнені знаннями і досвідом технічних експертів, письмових і усних перекладачів, які повинні працювати під керівництвом аудитора. Якщо використовуються письмові та усні перекладачі, вони повинні обиратися таким чином, щоб не чинити неналежного впливу на проведення аудиту.

Примітка: Критерії вибору технічних експертів встановлюються індивідуально у кожному конкретному випадку, виходячи з потреб групи аудиту та аудиту.

9.3.2.1.4 За погодженням із членами групи аудиту провідний аудитор повинен закріпити за кожним членом групи обов'язки з перевірки конкретних процесів, функцій, об'єктів, ділянок або робіт. При цьому необхідно враховувати необхідну компетентність, а також результативність і ефективність використання можливостей групи аудиту, а також різні функції і обов'язки аудиторів, аудиторів-стажерів і технічних експертів. Зміни у робочі завдання можуть вноситися у ході перевірки, щоб забезпечити досягнення цілей аудиту.

9.3.2.2 Спостерігачі, технічні експерти і супроводжуючі

9.3.2.2.1 Спостерігачі

Присутність і обґрунтованість участі спостерігачів у аудиті повинні узгоджуватися органом з сертифікації і організацією до проведення аудиту. Група аудиту повинна подбати про те, щоб спостерігачі не чинили впливу або не втручалися в аудит і не впливали на результати аудиту.

Примітка: Спостерігачами можуть бути співробітники організації, консультанти, персонал органу з акредитації, що взаємодіє із органом з сертифікації, представники НСЛДС, зацікавлені сторони або інші правомірні особи.

9.3.2.2.2 Технічні експерти

Роль технічних експертів у аудиті повинна узгоджуватися органом з сертифікації і організацією до проведення аудиту. Технічний експерт не повинен виконувати функції аудитора у групі аудиту. Технічні експерти повинні працювати разом з аудиторами.

Примітка: Технічні експерти можуть давати членам групи аудиту рекомендації з підготовки, планування і проведення заходів аудиту.

9.3.2.2.3 Супроводжуючі

У кожного аудитора повинен бути супроводжуючий, якщо немає іншої домовленості між провідним аудитором і організацією. Супроводжуючі прикріплюються до групи аудиту для сприяння у проведенні аудиту. Група аудиту повинна подбати про те, щоб супроводжуючі не чинили впливу або не втручалися в аудит і не впливали на результати аудиту.

Примітки:

1 У обов'язки супроводжуючого може входити:

- а) встановлення контактів і визначення термінів проведення зустрічей і бесід;
- б) організація відвідувань конкретних ділянок або підрозділів організації;
- в) вжиття заходів щодо доведення до відома членів групи аудиту правил і процедур забезпечення безпеки на об'єкті та виконання цих правил і процедур членами групи аудиту;
- г) засвідчення порядку проведення аудиту від імені клієнта;
- д) надання роз'яснень або інформації на вимогу аудитора.

2 Там, де це може бути застосовано, особа, робота якої оцінюється, може виконувати функції супроводжуючого.

9.3.3 План аудиту

9.3.3.1 Загальні положення

Орган з сертифікації повинен забезпечувати складання плану для кожного аудиту, зазначеного у програмі аудиту, щоб створювати основу для угоди про проведення аудиту та графіка робіт з аудиту.

Примітка: Керівництво з підготовки плану аудиту міститься в ISO 19011: 2018, пункт 6.3.2.

9.3.3.2 Розробка плану аудиту

План аудиту повинен відповідати цілям і сфері аудиту. План аудиту повинен, принаймні, включати в себе або мати посилання на наступне:

- а) цілі аудиту;
- б) критерії аудиту;
- в) сферу аудиту;
- г) терміни проведення аудитів та об'єкти, що підлягають оцінці;
- д) передбачувані терміни, тривалість виїзних аудитів і використовувані методи роботи;
- е) функції та обов'язки членів групи аудиту та супроводжуючих осіб.

9.3.3.3 Надання інформації про завдання групи аудиту

Повинні бути визначені завдання, поставлені перед групою аудиту. При цьому група аудиту повинна:

а) оцінювати і перевіряти на відповідність вимогам структуру, політики, процеси, процедури, записи та інші документи клієнта, які стосуються лісоуправління;

б) визначати, чи задовольняють процеси усі вимоги стосовно передбачуваної сфери сертифікації;

в) упевнитися, що процеси і процедури, які вони створили, впровадили, підтримуються в робочому стані з метою забезпечення довіри до лісоуправління організації;

г) повідомляти клієнта для прийняття ним відповідних заходів щодо будь-яких суперечностей між політикою, цілями і завданнями клієнта.

9.3.3.4 Надання інформації про план аудиту

Інформація про план аудиту повинна своєчасно надаватися клієнту, терміни виконання робіт повинні бути з ним завчасно узгоджені.

9.3.3.5 Надання інформації про членів групи аудиту

Орган з сертифікації повинен вказати клієнту прізвище та за запитом надати загальну інформацію про кожного члена групи аудиту таким чином, щоб у клієнта був час на те, щоб ознайомитися з наданою інформацією і в разі заперечень висловити свою незгоду з призначенням будь-якого члена групи аудиту, а в органу з сертифікації – на те, щоб переформувати групу при наявності для цього об'єктивних причин.

9.4 Первинна сертифікація

9.4.1 Аудит первинної сертифікації

9.4.1.1 Загальні положення

Аудит первинної сертифікації лісоуправління повинен виконуватися у два етапи: етап 1 (попередній аудит) і етап 2.

9.4.1.2 Проведення першого етапу аудиту

9.4.1.2.1 Планування повинне забезпечувати досягнення цілей першого етапу, і клієнт повинен бути своєчасно проінформований про всі роботи, які планується проводити у ході першого етапу на його території.

Примітка: Для першого етапу не потрібно розробляти і затверджувати окремого плану аудиту (див. Пункт 9.3.3 цього стандарту).

9.4.1.2.2 Перший етап аудиту повинен проводитися з метою:

а) аналізу документації лісоуправління;

б) оцінки місця розташування клієнта і специфічних умов розміщення виробничих майданчиків (учасників групової організації групової сертифікації лісоуправління);

в) обговорення з персоналом замовника готовності до другого етапу аудиту;

г) аналізу стану замовника і розуміння ним вимог стандарту, зокрема, значущих аспектів, процесів, цілей;

д) збору необхідної інформації щодо сфери застосування лісоуправління, зокрема про винятки зі сфери застосування лісоуправління;

е) аналізу розподілу ресурсів для проведення другого етапу аудиту та узгодження із замовником деталей другого етапу аудиту, зокрема порядку доступу до документів лісоуправління на другому етапі аудиту, процедур забезпечення безпеки аудиторів, а також представників об'єкта аудиту, які будуть супроводжувати аудиторів;

ж) забезпечення правильної розстановки акцентів під час планування другого етапу аудиту на основі чіткого розуміння лісоуправління замовника і функціонування виробничих майданчиків відповідно до UA SFM ST 02 та учасників відповідно до UA SFM ST 03;

и) оцінки того, що рівень впровадження сертифікаційних вимог є достатнім для визнання готовності замовника до проведення другого етапу аудиту.

9.4.1.2.3 Задokumentовані висновки щодо першого етапу і готовність до проведення другого етапу аудиту повинні бути повідомлені клієнту, включаючи вказівку на проблемні сфери, які могли бути класифіковані як невідповідності у ході другого етапу аудиту.

Примітка: Необов'язково, щоб висновок за результатами першого етапу відповідав усім вимогам до звіту з аудиту (див. Пункт 9.5.8 цього стандарту).

9.4.1.2.4 При встановленні проміжку часу між проведенням першого та другого етапів аудиту повинні бути розглянуті потреби клієнта, пов'язані з усуненням проблемних сфер, виявлених у ході першого етапу аудиту. Органу з сертифікації також може знадобитися скорегувати заходи з підготовки другого етапу аудиту. У разі внесення серйозних змін, здатних вплинути на функціонування системи менеджменту, органу з сертифікації слід розглянути питання про необхідність повторного проведення частини або всіх заходів першого етапу аудиту. Клієнт повинен бути поінформований про те, що результати, отримані в ході першого етапу аудиту, можуть призвести до відстрочення або скасування проведення другого етапу аудиту.

9.4.1.3 Проведення другого етапу аудиту

Метою другого етапу аудиту є оцінка впровадження сертифікаційних вимог клієнтом. Він повинен включати наступне:

а) інформацію і свідоцтва відповідності усім вимогам застосовуваного (их) стандарту (ів) лісоуправління;

б) оцінку відповідності лісоуправління і діяльності клієнта законодавчим і нормативним вимогам;

в) оцінку управління клієнтом своїми процесами;

г) проведення внутрішніх аудитів.

9.4.1.4 Висновки первинного сертифікаційного аудиту

Група аудиту повинна проаналізувати всю інформацію і свідчення аудиту, отримані на першому і другому етапах аудиту, щоб на основі результатів аудиту дійти згоди щодо висновків аудиту.

9.5 Проведення аудитів на місцях

9.5.1 Загальні положення

9.5.1.1 Орган з сертифікації повинен розробити порядок проведення аудитів на місцях. Вони повинні починатися з проведення попередньої наради і завершуватися проведенням заключної наради. Якщо будь-яка частина аудиту проводиться на віддаленій відстані (віддалений аудит) з використанням відповідних інструментів інформаційно-комунікаційних технологій (далі – інструментів ІКТ) і безпілотних літальних апаратів, орган з сертифікації повинен забезпечити гарантії того, що такі роботи проводяться персоналом, який має відповідний рівень компетентності. Свідчення, отримані у ході проведення такого роду аудиту, повинні бути достатньо переконливими для того, щоб аудитор міг судити і приймати рішення про відповідність вимоги, яка розглядається.

9.5.2 Проведення попередньої наради

Застосовуються усі вимоги, наведені в пункті 9.4.2 стандарту ISO/IEC 17021-1

9.5.2.1. Попередню нараду необхідно проводити під керівництвом провідного аудитора за участі членів групи аудиту, керівництва і за необхідності з провідними фахівцями.

Примітка: Керівництво з проведення попередньої наради також міститься в ISO 19011: 2018, пункт 6.4.3.

9.5.3 Обмін інформацією під час аудиту

Застосовуються усі вимоги, наведені в пункті 9.4.3 стандарту ISO/IEC 17021-1

Примітка: Керівництво з обміну інформацією під час аудиту також міститься в ISO 19011: 2018, пункт 6.4.4.

9.5.4 Збирання та перевіряння інформації

9.5.4.1 Під час аудиту інформація, що стосується цілей, сфери та критеріїв аудиту (включаючи інформацію, яка стосується взаємозв'язків між функціями, операціями і процесами), повинна збиратися на основі відповідних вибірових методів і перевірятися таким чином, щоб перетворитися у свідчення аудиту.

9.5.4.2 До способів збору інформації, зокрема, належать:

а) бесіди і опитування персоналу організації і зацікавлених сторін (наприклад, державних установ, органів місцевого самоврядування, природоохоронних організацій, тощо);

б) спостереження за процесами та операціями;

в) аналіз документації і записів;

г) збір та аналіз даних, наприклад, даних дистанційного зонування Землі і даних, отриманих за допомогою безпілотних літальних апаратів, іншої доступної зовнішньої інформації (публікацій у ЗМІ, судових реєстрів та ін.).

Примітка: Керівництво про місця отримання інформації і доступу до неї, аналіз документованої інформації у ході аудиту, збирання та перевіряння інформації міститься також в ISO 19011: 2018, пункти 6.4.5 - 6.4.7.

д) Аудитор повинен перевірити Організацію на дотримання чинного законодавства за допомогою опитувальника наведеному в Додатку 4. Цей опитувальник повинен бути використаний аудитором під час всіх інтерв'ю та спілкуваннях з працівниками організації та зацікавленими сторонами (наприклад урядовими організаціями, місцевим органам самоврядування, природозахисними організаціями та іншими).

9.5.4.3. Аудитор повинен перевірити та зібрати інформацію з наступних офіційних джерел:

Державне підприємство «Лісогосподарський Інноваційно-Аналітичний Центр» <https://www.ukrforest.com/> – реєстр лісорубних квитків, картографування рубок;

Публічна кадастрова карта <https://map.land.gov.ua/> – право землекористування, природно-заповідний фонд, Смарагдова мережа.

9.5.5 Ідентифікація та реєстрування даних аудиту

Застосовуються усі вимоги, наведені в пункті 9.4.5 стандарту ISO/IEC 17021-1

9.5.6 Підготування висновків аудиту

Застосовуються усі вимоги, наведені в пункті 9.4.6 стандарту ISO/IEC 17021-1

Примітка: Керівництво з формування висновків аудиту також міститься в ISO 19011: 2018, пункт 6.4.8.

9.5.7 Проведення заключної наради

Застосовуються усі вимоги, наведені в пункті 9.4.7 стандарту ISO/IEC 17021-1

Примітка: Керівництво з проведення заключної наради також міститься в ISO 19011: 2018, пункт 6.4.10.

9.5.8 Звіт про аудит

Застосовуються усі вимоги, наведені в пункті 9.4.8 стандарту ISO/IEC 17021-1

Примітка: Керівництво з підготовки звіту про аудит також міститься в ISO 19011: 2018, пункт 6.4.10.

9.5.8.1 Звіт з аудиту повинен також містити:

а) підтвердження того, що клієнтом ефективним чином контролюється використання сертифіката і торгової марки PEFC;

б) заяву щодо відповідності лісоуправління з коротким викладом свідчень, що стосуються:

- здатності лісоуправління відповідати застосовуваним вимогам і досягати запланованих результатів;

- проведення внутрішніх аудитів;

в) висновок про правомірність сфери сертифікації;

г) загальний висновок щодо досягнення цілей аудиту.

9.5.8.2 Результати аудиту, висновки і рекомендації комісія оформлює у вигляді звіту з аудиту (Додаток 3 цього стандарту).

9.5.8.2 Провідний аудитор повинен підготувати публічну версію (резюме) звіту з аудиту з урахуванням конфіденційної інформації, включаючи підсумок висновків щодо відповідності лісоуправління організації, що перевірялася, вимогам стандарту (ів). Резюме повинне бути направлено Асоціації «НС ЛДС» для розміщення на офіційному сайті (<http://woodcertification.com.ua/>) у вільному доступі для громадськості.

9.5.9 Аналізування причин невідповідностей

Орган з сертифікації повинен вимагати від клієнта, щоб той проаналізував причини та описав запроваджені або заплановані до виконання конкретні коригування і коригувальні дії, для усунення виявлених невідповідностей у визначений термін.

9.5.10 Ефективність коригування та коригувальних дій

Застосовуються усі вимоги, наведені в пункті 9.4.10 стандарту ISO/IEC 17021-1.

9.6 Рішення щодо сертифікації

Застосовуються вимоги, наведені в пунктах 9.5.1 – 9.5.3 стандарту ISO/IEC 17021-1.

9.6.1 Коли питання про видачу сертифіката передається одним органом з сертифікації на розгляд іншому органу, останній повинен мати процедуру для отримання всієї необхідної йому інформації для прийняття рішення про сертифікацію.

Примітка: У разі трансферу сертифікації орган з сертифікації повинен діяти відповідно до IAF MD2.

9.6.2 Інформація для надання ресертифікації

Орган з сертифікації повинен приймати рішення щодо ресертифікації, ґрунтуючись як на результатах ресертифікаційного аудиту, так і на результатах аналізу функціонування лісоуправління за період дії сертифіката і скарг, отриманих від учасників НСЛДС.

9.7 Підтримування сертифікації

9.7.1 Загальні положення

9.7.1.1 Орган з сертифікації повинен підтримувати сертифікацію на основі демонстрації того, що клієнт продовжує виконувати вимоги стандарту (ів) лісоуправління. Орган з сертифікації може підтримувати сертифікацію клієнта, керуючись позитивним висновком провідного аудитора, без проведення подальшого незалежного аналізу та прийняття відповідного рішення, за умови, що:

а) в органі з сертифікації діє система, згідно з якою при виявленні будь-якої невідповідності або іншої ситуації, яка може призвести до призупинення або скасування сертифікації, провідний аудитор повідомляє орган з сертифікації про необхідність проведення аналізу цього факту персоналом, який має відповідний

рівень компетентності (див. пункт 7.2.8 цього стандарту) і який не брав участі в аудиті з метою визначення можливості підтвердження сертифікації;

б) компетентний персонал органу з сертифікації здійснює моніторинг діяльності щодо наглядання, включаючи моніторинг звітності аудиторів, з метою підтвердження того, що діяльність з сертифікації здійснюється результативно.

9.7.1.2 Інформація про підтвердження, призупинення, відновлення, звуження або розширення сертифікації, ресертифікації своєчасно направляється Асоціації «НС ЛДС» відповідно до підписаного договору про PEFC-нотифікацію (UA SFM ST 06).

9.7.2 Діяльність щодо наглядання

9.7.2.1 Загальні положення

9.7.2.1.1 Орган з сертифікації повинен організувати діяльність щодо наглядання таким чином, щоб регулярно проводився моніторинг лісоуправління, з урахуванням змін, що стосуються сертифікованого клієнта і його лісоуправління.

9.7.2.1.2 Діяльність щодо наглядання повинна проводитися щорічно. Орган з сертифікації повинен провести не менше чотирьох наглядових аудитів до закінчення терміну дії сертифіката.

Примітки:

1 «Щороку» означає один раз кожні 12 місяців.

2 Якщо сертифікат дійсний менше п'яти років, кількість наглядових аудитів може бути відповідно зменшена.

3 Може виникнути необхідність скорегувати періодичність наглядових аудитів з урахуванням сезонних або інших чинників.

9.7.2.1.3 Діяльність щодо наглядання повинна включати в себе проведення аудитів на місці з метою оцінки відповідності сертифікованого лісоуправління клієнта певним вимогам стандарту (ів), на відповідність якому (им) виданий сертифікат. Інші дії щодо наглядання можуть охоплювати:

а) запити органу з сертифікації сертифікованому клієнту щодо аспектів сертифікації;

б) аналіз будь-яких заяв сертифікованого клієнта, що стосуються його діяльності (наприклад, у рекламних матеріалах, на веб-сайті);

в) звернення до сертифікованого клієнта для отримання документованої інформації (на паперових або електронних носіях);

г) збір даних дистанційного зонування Землі, іншої доступної зовнішньої інформації (публікацій у ЗМІ, судових реєстрів та ін.) і інші способи моніторингу діяльності сертифікованого клієнта.

9.7.2.2 Наглядовий аудит

Наглядовий аудит – це аудит, який проводиться на місці, але він не обов'язково має на увазі аудит всього лісоуправління і повинен плануватися таким чином, щоб дозволити органу з сертифікації зберігати впевненість у тому, що сертифіковане лісоуправління клієнта продовжує відповідати вимогам у періоди між ресертифікаційними аудитами.

9.7.3 Ресертифікація (повторна сертифікація)

9.7.3.1 Планування ресертифікаційного аудиту

9.7.3.1.1 Метою ресертифікаційного аудиту є підтвердження постійної відповідності і результативності системи сталого лісоуправління в цілому, а також її постійної відповідності і придатності для сфери сертифікації. Ресертифікаційний аудит планують і проводять з метою оцінювання постійного виконання усіх вимог відповідного (их) стандарту (ів) щодо лісоуправління. Він повинен плануватися і проводитися в належні терміни з тим, щоб забезпечити своєчасне відновлення сертифікації до закінчення термінів дії виданого сертифіката.

9.7.3.1.2 Діяльність з ресертифікації повинна включати в себе аналіз звітів за попередніми наглядовими аудитами, а також повинне розглядатися функціонування лісоуправління протягом останнього циклу сертифікації.

9.7.3.1.3 У ході ресертифікаційного аудиту лісоуправління може знадобитися проведення першого етапу аудиту (попередній аудит) у випадках, якщо відбулися значні зміни в лісоуправлінні, організації або умовах функціонування лісоуправління (наприклад, зміни в законодавстві).

Примітка: Такі зміни можуть відбуватися у будь-який момент протягом усього циклу сертифікації, і органу з сертифікації може знадобитися провести додатковий аудит (див. Пункт 9.7.4 цього стандарту), який може включати в себе два етапи.

9.7.3.2 Ресертифікаційний аудит

9.7.3.2.1 Ресертифікаційний аудит повинен включати в себе проведений на місцях аудит.

9.7.3.2.2 Якщо у ході ресертифікаційного аудиту фіксуються існуючі значні невідповідності, орган з сертифікації повинен встановити час, за який повинні бути

виконані коригування та коригувальні дії. Вони повинні бути виконані і перевірені до закінчення терміну дії сертифіката.

9.7.3.2.3 Якщо роботи із ресертифікації будуть успішно завершені до закінчення терміну дії виданого сертифіката, термін дії нового сертифіката може встановлюватися на основі терміну дії наявного сертифіката. Новий сертифікат повинен датуватися або днем прийняття рішення про ресертифікацію, або більш пізньою датою.

9.7.3.2.4 Якщо заходи ресертифікаційного аудиту не були повністю завершені органом з сертифікації до закінчення терміну дії сертифіката, або якщо до цього терміну органом не було верифіковано виконання корекцій і коригувальних дій щодо будь-якої значної невідповідності, то рішення про ресертифікацію не повинне прийматися і терміни дії сертифіката не повинні продовжуватися. Клієнт повинен бути про це поінформований з роз'ясненням наслідків, які впливають з цього факту.

9.7.3.2.5 Після закінчення терміну дії виданого сертифіката орган з сертифікації може відновити дію сертифіката протягом 6 місяців за умови, що невиконані заходи щодо ресертифікації будуть повністю завершені, у іншому випадку, принаймні, повинен проводитися другий етап аудиту. У такому випадку сертифікат повинен датуватися або днем прийняття рішення про ресертифікацію або більш пізньою датою, а термін закінчення дії сертифіката повинен встановлюватися на основі попереднього циклу сертифікації.

9.7.4 Додаткові аудити

9.7.4.1 Розширення сфери сертифікації

На підставі заявки про розширення сфери дії раніше виданого сертифіката орган з сертифікації повинен провести аналіз заявки і визначити перевірені заходи, необхідні для прийняття відповідного рішення. Їхнє проведення можна поєднати з проведенням заходів щодо наглядання.

9.7.4.2 Позапланові аудити

Органу з сертифікації може знадобитися проведення позапланового аудиту сертифікованого клієнта для розслідування скарг або у відповідь на зміни, що відбулися або ж для контролю у разі припинення дії сертифіката клієнта. У таких випадках:

а) орган з сертифікації повинен обґрунтувати і заздалегідь сповістити сертифікованих клієнтів (наприклад, у документах, зазначених в пункті 8.5.1 цього стандарту) про умови, на яких будуть здійснюватися такі аудити;

б) орган з сертифікації повинен дуже ретельно розглянути склад групи аудиту через відсутність у клієнта можливості опротестувати учасників групи аудиту.

9.7.5 Звуження сфери, призупинення або скасування сертифікації

9.7.5.1 Орган з сертифікації повинен розробити політику та задокументовану методику (и) з використання, скасування дії сертифіката або звуження сфери сертифікації та визначити подальші дії, здійснювані органом з сертифікації.

9.7.5.2 Орган сертифікації повинен припиняти дію сертифіката в тих випадках, коли, наприклад:

а) сертифіковане лісоуправління клієнта постійно або в значній мірі не може виконувати сертифікаційні вимоги;

б) сертифікований клієнт не дозволяє проводити наглядові або ресертифікаційні аудити з необхідною періодичністю;

в) сертифікований клієнт добровільно робить запит про припинення дії сертифіката.

9.7.5.3 Після припинення дії сертифікат стає тимчасово недійсним.

9.7.5.4 Орган з сертифікації повинен відновити дію сертифіката, що була припинена, у тому випадку, якщо проблема, яка викликала припинення дії сертифіката, була вирішена. Нездатність вирішити проблеми, через які було призупинено дію сертифіката, в терміни, встановлені органом з сертифікації, призводить до скасування дії сертифіката або звуження сфери сертифікації.

Примітка: Період призупинення дії сертифіката не повинен перевищувати 12 місяців.

9.7.5.5 Орган з сертифікації повинен звужити сферу сертифікації, щоб виключити сфери, які не відповідають вимогам, якщо клієнт постійно або в значній мірі не може виконати сертифікаційні вимоги стосовно цих сфер. Будь-яке звуження сфери сертифікації повинне здійснюватися відповідно до вимог стандарту, який використовується під час сертифікації.

9.7.5.6 Після припинення та скасування дії сертифіката орган з сертифікації повинен проінформувати клієнта про те, що подальше використання торгової марки та заяв PEFC не допускається. У разі припинення сертифікації орган з сертифікації повинен контролювати дотримання цих вимог клієнтом.

9.8 Апеляції

Застосовуються усі вимоги, наведені в пункті 9.7 стандарту ISO/IEC 17021-1.

9.8.1 Орган з сертифікації повинен повідомити Асоціацію «НС ЛДС» протягом 30 днів про будь-які апеляції, подані клієнтом.

9.8.2 Орган з сертифікації повинен надати Асоціації «НС ЛДС» звіти з розгляду апеляцій з боку клієнтів. Звіти повинні містити наступну інформацію:

- а) ім'я та контактну інформацію апелянта;
- б) вимоги і підстави апелянта, за якими він вважає рішення, прийняте органом з сертифікації, неправильним;
- в) короткий виклад процесу розгляду апеляції;
- г) прийняте рішення щодо апеляції.

9.9 Скарги

Застосовуються усі вимоги, наведені в пункті 9.8 стандарту ISO/IEC 17021-1.

9.9.1 Орган з сертифікації повинен повідомити Асоціацію «НС ЛДС» протягом 30 днів про будь-які обґрунтовані скарги на їхнього сертифікованого клієнта, які він отримав або про які йому стало відомо.

9.9.2 Орган з сертифікації повинен надати Асоціації «НС ЛДС» звіти з розгляду скарг щодо сертифікованих клієнтів. Звіти повинні містити наступну інформацію:

- а) ім'я та контактну інформацію позивача;
- б) ім'я та контактну інформацію відповідача;
- в) предмет скарги;
- г) стислий виклад процесу розгляду скарги;
- д) прийняте рішення щодо скарги.

9.10 Записи щодо клієнтів

Застосовуються усі вимоги, наведені в пункті 9.9 стандарту ISO/IEC 17021-1.

10 Вимоги до системи менеджменту органу з сертифікації

Застосовуються усі вимоги, наведені у розділі 10 стандарту ISO/IEC 17021-1.

10.1 За запитом результати щорічних внутрішніх аудитів, що стосуються результатів діяльності з сертифікації лісоуправління, повинні бути представлені Асоціації «НС ЛДС».

11 Оплата робіт

11.1 Оплату робіт з сертифікації (включаючи діяльність щодо наглядання та інші необхідні додаткові аудити) проводять на основі договору між замовником і органом з сертифікації.

11.2 Оплата робіт ґрунтується на наступних принципах:

а) усі фактично проведені роботи з сертифікації оплачуються на договірній основі за рахунок власних коштів замовника, який звернувся із заявкою на проведення відповідних робіт;

б) оплата проводиться за умови стовідсоткової передоплати робіт з сертифікації;

в) оплата проводиться незалежно від прийнятих за результатами сертифікації рішень;

г) денна ставка аудиторів і експертів, які залучаються для виконання робіт, включаючи роботи з наглядання, встановлюється органом з сертифікації самостійно, виходячи із встановлених ним умов оплати праці працівників.

11.3 Розмір оплати робіт залежить від багатьох факторів, зокрема:

а) вимог стандарту (ів);

б) чисельності працюючих (масштабу замовника);

в) площі земель лісогосподарського призначення;

г) складності застосовуваних технологічних процесів;

д) кількості місць розташування виробництв (підрозділів, виробничих майданчиків, учасників групової організації групової сертифікації лісоуправління);

е) технологічних і законодавчих особливостей;

ж) результатів будь-яких попередніх аудитів;

и) ризиків, пов'язаних з процесами або діяльністю замовника та інших факторів.

11.4 Оплата робіт включає:

а) вартість робіт (послуг) органу з сертифікації;

б) вартість діяльності щодо наглядання;

в) плату за оформлення сертифіката;

г) плату за видачу ліцензії на використання торгової марки PEFC;

д) річний внесок за виданий сертифікат.

12 Робоча мова

Документи, що реєструються і видаються в рамках аудиту, а також листування органу з сертифікації слід оформлювати українською мовою. За бажанням організації, що перевіряється, сертифікати, а також рішення (про видачу / відмову у видачі сертифіката, підтвердження, призупинення, скасування дії сертифіката, звуження або розширення сфери сертифікації) можуть бути видані органом з сертифікації англійською мовою. Ліцензія на використання торгової марки PEFC може бути видана Асоціацією «НС ЛДС», як українською, так і англійською мовами.

При цьому замовник (власник сертифіката) додатково оплачує виконання робіт з підготовки документації на мові, відмінній від української.

13 Акредитація

13.1 Органи з сертифікації, які здійснюють сертифікацію лісоуправління, повинні бути акредитовані органом з акредитації, який є частиною Міжнародного форуму з акредитації (IAF) або членом регіональних груп визнання IAF, та який здійснює процедури, описані в ISO 17011 та інших документах, визнаних у вищезгаданих організаціях.

13.2 Для проведення акредитації Атестація «НС ЛДС» надає органу з акредитації необхідні стандарти та технічні документи. Якщо органи з сертифікації отримують акредитацію не в українському органі, Асоціація «НС ЛДС» за їхньою заявкою надає необхідну документацію англійською мовою.

13.3 Сертифікація повинна здійснюватися у рамках дійсної акредитації, що повинно підтверджуватися розміщенням знаку / символу органу з акредитації, який розміщується на сертифікаті лісоуправління.

13.4 Орган з сертифікації, що здійснює сертифікацію лісоуправління, повинен бути акредитований на основі ISO 17021. Сфера дії акредитації повинна охоплювати PEFC ST 2001, PEFC Trademarks Rules – Requirements у дійсній версії, представлений на веб-сайті PEFC www.pefc.org, UA SFM ST 02, Стале лісоуправління. Загальні положення, UA SFM ST 03 Групова сертифікація лісоуправління. Вимоги у дійсних версіях, представлених на сайті Асоціації «НС ЛДС» <http://woodcertification.com.ua/>. Договір про PEFC-нотифікацію у сфері дії сертифікації лісоуправління, включений до UA SFM ST 06, містить належне формулювання, щодо необхідності мати та зберігати дійсну акредитацію.

14 Нотифікація

Нотифікація органів з сертифікації здійснюється відповідно до UA SFM ST 06.

Додаток 1 (Обов'язковий) Мінімальні вимоги до змісту сертифіката

Сертифікат повинен містити, як мінімум, наступну інформацію:

1 Назва та адреса замовника, лісоуправління якого було сертифіковане.

2 Дата видачі, розширення або звуження сфери сертифікації, відновлення дії сертифіката, яка не повинна передувати даті прийняття рішення про сертифікацію.

Примітка: Орган з сертифікації може після закінчення терміну дії сертифіката зберігати зазначену в сертифікаті первинну дату видачі за умови, що:

а) дати початку і закінчення поточного циклу сертифікації чітко визначені;

б) дата закінчення завершального циклу сертифікації вказана поряд з датою ресертифікаційного аудиту.

3 Термін дії сертифіката відповідно до циклу ресертифікації.

4 Реєстраційний номер сертифіката.

5 Тип сертифікації (індивідуальна, групова).

6 Позначення стандарту (ів), включаючи вказівку статусу видання (наприклад, номер випуску та / або дата перегляду), який (і) використовуються у ході аудиту сертифікованого замовника.

7 Сфера сертифікації.

Примітка: Якщо сфера сертифікації включена у додаток до сертифіката, то сертифікат повинен містити посилання на додаток, і додаток повинен розглядатися як частина сертифіката і повинен надаватися кожного разу, коли запитується сертифікат.

8 Номер ліцензії на використання торгової марки PEFC (за наявності).

9 Знак / символ акредитації.

10 Назву та адресу органу з сертифікації; іншу інформацію (наприклад, номер атестата акредитації) допускається використовувати таким чином, щоб не вводити в оману або не допускати неоднозначного тлумачення.

11 У разі випуску будь-яких переглянутих сертифікатів повинні бути передбачені засоби їхньої відмінності від застарілих документів.

Додаток 2 (Обов'язковий) Групова сертифікація лісоуправління

1. Цей додаток призначений для аудиту і сертифікації групової сертифікації лісоуправління, щоб забезпечити достатню впевненість у відповідності лісоуправління групової організації сертифікаційним вимогам, а також продемонструвати, що аудит є практичним і виправданим засобом як з економічної, так і з функціональної точки зору.

2 Критерії групової організації лісоуправління

2.1 Критерії замовника групової організації містяться у пункті 4.1.3 UA SFM ST 03.

3 Критерії органу з сертифікації

3.1 Загальні

3.1.1 Орган з сертифікації повинен надати замовнику інформацію про критерії, викладені у пункті 4.1.3 UA SFM ST 03, до початку аудиту, і не повинен проводити аудит, якщо який-небудь з критеріїв замовника групової організації не дотримується. Перед початком аудиту орган з сертифікації повинен проінформувати замовника про те, що сертифікат не буде виданий, якщо під час аудиту будуть виявлені невідповідності щодо цих критеріїв.

3.2 Аналіз договору

3.2.1 Процедури органу з сертифікації повинні забезпечувати, щоб при первинному аналізі договору були визначені складність і масштаб діяльності, включеної лісоуправління, що підлягає сертифікації, а також будь-які відмінності між учасниками групової організації як основа для визначення рівня вибірки.

3.2.2 Орган з сертифікації повинен визначити ключову мету замовника з сертифікації. Договір повинен дозволяти органу з сертифікації проводити заходи на території усіх учасників групової організації.

3.2.3 Орган з сертифікації повинен здійснити попереднє опитування управлінського органу групової організації та здійснити аналіз ступеня ризику учасників для вибірки за формою таблиці. Подібність учасників повинна враховуватися при застосуванні процедур вибірки.

3.2.4 Орган з сертифікації повинен зберігати облікові записи, що дозволяють продемонструвати виконання дій, зазначених у пунктах 3.2.1 - 3.2.3 цього додатка.

Таблиця. Критерії визначення ступеня ризику учасників для вибірки

№ з/п	Показник визначення ризику	Ступінь ризику для вибірки		
		низький ризик (0)	середній ризик (1)	високий ризик (2)
1	Форма власності	державна	комунальна	приватна
2	Біогеографічний регіон	низовина	низький гірський хребет	високогірний хребет
3	Електронний облік деревини на усіх стадіях виробничого процесу	повний	частковий	відсутній
4	Інтенсивність лісокористування деревинними ресурсами	менше 50% середньої поточної зміни запасу	50 - 100% середньої поточної зміни запасу	понад 100% середньої поточної зміни запасу
5	Конверсія лісів	відсутня	була, але припинена	відбувається
6	Виконавці робіт у лісі	штатні працівники	штатні працівники і підрядники	лише підрядники
7	Біологічне різноманіття	площа екологічно важливих ділянок менша 10%	площа екологічно важливих ділянок 10-50%	площа екологічно важливих ділянок понад 50%
8	Соціально-економічні функції лісу	площа категорії експлуатаційних лісів понад 50%	площа категорії експлуатаційних лісів 10-50%	площа категорії експлуатаційних лісів менша 10%
9	Взаємодія з місцевими громадами	немає суперечок	були вирішені суперечки	є невирішені суперечки
10	Ресурси для адміністрування, операцій, навчання та досліджень	повне забезпечення	неповне забезпечення	часткове забезпечення
11	Управління та правозастосування	відсутні будь-які адміністративні та кримінальні правопорушення	правопорушення були, але усунуті	правопорушення на стадії розгляду

3.3 Аудит

3.3.1 Орган з сертифікації повинен мати задокументовані процедури проведення аудитів замовників групової сертифікації лісоуправління. Такі процедури, включаючи перевірку документації та облікових записів, оцінки «на місцях» та інші, які повинні визначати, яким чином орган з сертифікації зможе зрозуміти, що вимоги лісоуправління фактично застосовуються до всіх учасників і що дотримуються усі критерії, зазначені в UA SFM ST 02.

3.3.2 Якщо в аудиті замовника групової сертифікації лісоуправління бере участь більше однієї групи аудиту, то орган з сертифікації повинен призначити

єдиного провідного аудитора, в обов'язки якого буде входити розгляд загальних висновків, зроблених всіма групами аудиту та підготовка звіту з аудиту.

3.4 Невідповідності

3.4.1 При виявленні невідповідностей у будь-якого учасника під час внутрішнього аудиту замовника або під час аудиту, проведеного органом з сертифікації, необхідно проводити оцінку, щоб виявити чи можуть аналогічні невідповідності бути присутніми і в інших учасників. Таким чином, орган з сертифікації повинен вимагати від замовника переглядати свої невідповідності, щоб визначити, чи вказують вони на невідповідність усього лісоуправління у всіх учасників, чи ні. Якщо з'ясується, що невідповідності впливають на лісоуправління усіх учасників, то замовнику необхідно виконати коригувальні дії не тільки для управлінського органу групової сертифікації, а й для окремих учасників. Якщо з'ясовується, що невідповідності не впливають на лісоуправління усіх учасників, то замовник повинен мати можливість подати органу з сертифікації обґрунтування обмежитися проведенням коригувальних дій тільки для окремих учасників.

3.4.2 Орган з сертифікації повинен вимагати надання доказів проведення коригувальних дій і збільшувати частоту вибірки до тих пір, поки він не переконається у відновленні контролю.

3.4.3 При прийнятті рішення під час первинного або ресертифікаційного аудитів, якщо у будь-кого з учасників буде виявлено невідповідність, замовнику з групової сертифікації лісоуправління має бути відмовлено у видачі сертифіката до тих пір, поки не будуть проведені задовільні коригувальні дії.

3.4.4 Не можна допускати, щоб у процесі сертифікації для подолання перешкоди, що виникає у зв'язку з наявністю невідповідності в одного учасника, замовник прагнув виключити зі сфери сертифікації цього «проблемного» учасника.

3.5 Сертифікати

3.5.1 Замовнику групової сертифікації лісоуправління видається один єдиний сертифікат з назвою та адресою управлінського органу групової організації замовника. Перелік учасників, на яких поширюється дія сертифіката, може вказуватися у самому сертифікаті, або в додатку до нього. Такий додаток є невід'ємною частиною сертифіката і не повинен використовуватися окремо від нього.

3.5.2 Замовнику може бути виданий субсертифікат для кожного учасника, на якого поширюється дія сертифікату, за умови, що в такому субсертифікаті буде вказано ту ж сферу застосування або субсферу цієї сфери сертифікації, а також чітке посилання на основний сертифікат. Субсертифікат повинен містити

інформацію про те, що «дія цього сертифіката залежить від дії основного сертифіката». У тих випадках, коли субсертифікат має також свій номер, то він повинен бути пов'язаний з номером сертифіката та включений у сертифікат згідно з пунктом 3.5.1 цього стандарту.

3.5.4 Сертифікат повинен бути відкликаний повністю, якщо управлінський орган групової організації або будь-який з учасників не буде відповідати необхідним критеріям для збереження сертифіката (див. Підрозділ 3.2 цього додатка).

3.5.5 Нові учасники можуть додаватися органом з сертифікації лише під час наглядового чи ресертифікаційного аудитів. Орган з сертифікації повинен бути завчасно поінформований замовником про його бажання додати нових учасників.

3.5.6 Виключення учасників можливе у період між аудитами на основі подання управлінського органу групової сертифікації. Учасники групи, які були виключені з групової сертифікації лісоуправління на основі невідповідності не можуть бути прийняті протягом 12 місяців після їхнього виключення.

4 Вибірка для аудитів «на місці»

4.1 Методологія

4.1.1 Для охоплення вибіркою учасників залежно від ступеня ризику орган з сертифікації повинен здійснити їхній розподіл за категоріями на основі результатів оцінки ризику (Таблиця).

4.1.2 За кожним пунктом показників учасникам присвоюється бал: 0 (низький ризик); 1 (середній ризик) до 2 (високий ризик).

4.1.3 За підсумками балів учасників згідно відносять до категорій:

1-5 – категорія низького ризику;

5-15 – категорія середнього ризику;

15 і більше – категорія високого ризику.

4.1.4 Залежно від групування за категоріями, зазначеними у п. 4.1.3, здійснюється вибір учасників аудиту.

4.1.5 Щонайменше 25% вибірки необхідно відібрати у довільному порядку.

4.1.6 Решта, щонайбільше 75%, учасників щорічного внутрішнього аудиту визначається на основі групування за категоріями ризику.

4.1.7 Якщо учасники представлені усіма трьома категоріями:

–10% складають учасники категорії низького ризику;

–25% - учасники категорії середнього ризику;

–40% - учасники категорії високого ризику.

4.1.8 Якщо учасники представлені двома категоріями ризику:

–25% - складають учасники категорії більш низького ризику;

–50% - учасники категорії більш високого ризику.

4.1.9 Якщо усі учасники потрапляють до однієї категорії ризику, уся вибірка здійснюється у довільному порядку.

4.1.10 До вибірки для проведення щорічного наглядового аудиту не повинні включатися учасники, у яких проводився внутрішній аудит або аудит органу з сертифікації попередніх один / три роки, якщо це можливо, виходячи з формули розрахунку.

4.1.11 Вибір не обов'язково робити на початку процесу аудиту. Він може бути зроблений після завершення аудиту управлінського органу групової сертифікації. У будь-якому випадку управлінський орган групової сертифікації повинен бути проінформований про те, які учасники були обрані у результаті вибірки. Це може бути зроблено в досить стислі терміни, але, при цьому повинно бути достатньо часу для підготовки до аудиту.

4.1.12 Управлінського орган групової сертифікації повинен проходити перевірку під час кожного первинного, наглядового і ресертифікаційного аудиту поза вибіркою.

4.2 Розмір вибірки

4.2.1 Орган з сертифікації повинен мати задокументовані процедури для визначення вибірки у рамках аудиту та сертифікації замовника групової сертифікації лісоуправління. При визначенні вибірки необхідно враховувати усі фактори, описані в цьому додатку.

4.2.2 У випадку, якщо застосування власних процедур органу з сертифікації призводить до зменшення вибірки, ніж якби застосовувалися загальні керівні вказівки, викладені нижче, орган з сертифікації повинен зазначити причини, що виправдовують застосування власних процедур, і продемонструвати, що він працює відповідно зі своїми затвердженими процедурами.

4.2.3 Мінімальна кількість відвідуваних учасників за один аудит повинна бути визначена за формулами 1 - 4 залежно від ситуації:

а) Розмір вибірки під час проведення первинного аудиту повинен бути квадратним коренем кількості учасників: $(y = \sqrt{x})$ (1), округленим до цілого числа у більший бік.

б) Якщо за результатами внутрішніх аудитів або попередніх аудитів органів з сертифікації не було зафіксовано будь-яких значних невідповідностей, надалі розмір вибірки можна зменшити у 0,8 рази: $(y = 0,8 \sqrt{x})$ (2), округлений до цілого числа у більший бік.

в) У разі групової сертифікації лісоуправління за участю членів, які мали спільне членство у раніше існуючих організаціях, що відповідають типам групової організації, зазначеним у п. 4.1.3 (б, в) стандарту UA SFM ST 02, розмір вибірки під час проведення першого внутрішнього аудиту можна зменшити у 0,8 рази: $(y = 0,8 \sqrt{x})$ (3), округлений до цілого числа у більший бік, а якщо за результатами внутрішніх аудитів або попередніх аудитів сертифікації не було зафіксовано будь-яких значних невідповідностей, надалі розмір вибірки можна зменшити у 0,6 рази: $(y = 0,6 \sqrt{x})$ (4), округлений до цілого числа у більший бік.

4.2.4 Розмір вибірки повинен бути збільшений, якщо аналіз ризиків організації групової сертифікації лісоуправління, проведений органом з сертифікації вказує на підвищений ризик.

4.3 Час, витрачений на проведення аудиту

4.3.1 Орган з сертифікації повинен надати обґрунтування часу, що витрачається на проведення аудиту замовника групової сертифікації лісоуправління, з точки зору загальної політики розподілу часу на проведення аудиту.

4.3.2 Мінімальний час на проведення аудиту для кожного окремого учасника у рамках первинного, наглядового, ресертифікаційного аудиту, такий же, як і для звичайного аудиту «на місці».

Додаток 3 (Обов'язковий) Мінімальні вимоги до змісту звіту з аудиту лісоуправління

Звіт з аудиту лісоуправління повинен містити, як мінімум, наступну інформацію:

1 Титульний аркуш, зокрема:

1.1 Інформація про орган з сертифікації (найменування організації, її керівник, контактні дані).

1.2 Інформація про замовника (найменування організації, її керівник і контактна особа, контактні дані).

1.3 Місцезнаходження сертифікованої території.

1.4 Реєстраційний номер сертифіката.

1.5 Дата видачі сертифіката та дата його закінчення.

1.6 Терміни проведення аудиту.

1.7 Дата затвердження звіту.

2 Загальні відомості про замовника.

3 Опис лісоуправління, зокрема:

3.1 Тип сертифіката (індивідуальний, груповий).

3.2 Коротка інформація про учасників групової організації при груповій сертифікації лісоуправління.

3.3 Опис лісових ділянок, що входять у сферу сертифікації (загальна площа лісів у сфері сертифікації, лісорослинна зона, інші дані про лісові ділянки, включені у сферу сертифікації).

3.4 Кількість працівників, включаючи підрядників, які працюють у лісі в межах сфери сертифікації.

3.5 Дані про різні категорії лісів, включені у сферу сертифікації.

3.6 Ліси з обмеженим режимом лісокористування.

3.7 Дані про застосування хімічних пестицидів.

3.8 Перелік основних деревних порід.

3.9 Розмір щорічної розрахункової лісосіки.

3.10 Список продукції та / або груп продукції, включених у сферу сертифікації.

3.11 Права користування лісовими ресурсами.

3.12 Короткий опис плану лісоуправління.

3.13 Дані освоєння розрахункової лісосіки за минулий і поточний роки.

4 Загальні відомості про відстеження та ідентифікацію сертифікованої продукції.

5 Загальні відомості про застосовувані сертифікаційні вимоги.

6 Опис процедури оцінки, зокрема:

- 6.1 Опис методів оцінки, зокрема методики визначення тривалості аудиту та методики вибору ділянок для польової оцінки.
- 6.2 Етап оцінки (попередній, основний, наглядний).
- 6.3 Склад групи аудиту.
- 6.4 План аудиту.
- 6.5 Опис аудиту.
- 6.6 Консультації з зацікавленими сторонами. Звіт про кожну консультацію повинен бути супроводжений заповненим опитувальником згідно Додатку 4.
- 6.7 Перелік відвіданих ділянок під час оцінки.
- 6.8 Використання додаткових методів під час оцінки, наприклад, застосування безпілотних літальних апаратів і т. п.
- 6.9 Час, витрачений на проведення аудиту в людино-днях.
- 6.10 Дані про рецензентів.
- 7 Результати аудиту, зокрема:
  - 7.1 Оцінка виконання коригувальних дій замовником для усунення невідповідностей попереднього аудиту.
  - 7.2 Результати аудиту, що демонструють відповідність чи невідповідність.
  - 7.3 Перелік коригувальних дій і терміни їхнього виконання.
  - 7.4 Рішення про сертифікацію.

Додаток 4 (Обов'язковий) Анти-корупція та хабарництво Чек-ЛИСТ

Анти-корупція та хабарництво ЧЕК-ЛИСТ заснований на документі Світового Банку «Відповідність законодавству у лісовому секторі»

Назва організації	<input type="text"/>			
Ім'я та посада	<input type="text"/>			
Група зацікавлених сторін	<input type="text"/>			
Дата аудиту	<input type="text"/>			
Ім'я Аудитора	<input type="text"/>			
Незаконна лісозаготівля				
Будь ласка надайте відповіді, чи мають місце наступні практики?	Так	Ні	N/A	Коментарі
Лісозаготівля охоронюваних видів?	☐	☐	☐	
Дублювання лісорубних квитків?	☐	☐	☐	
Підрізання або інший вид умисного ушкодження здорових дерев для їхньої подальшої законної заготівлі?	☐	☐	☐	
Укладання договору з місцевими підприємцями на придбання колод із об'єктів природно-заповідного фонду?	☐	☐	☐	
Лісозаготівля поза межами ділянки, яка вказана у лісорубному квитку?	☐	☐	☐	
Проведення рубок на ділянках, де вони заборонені, таких як круті схили, береги річок та водозбірні басейни?	☐	☐	☐	
Заготівля більшої кількості деревини, ніж вказано в лісорубному квитку?	☐	☐	☐	
Санітарна рубка здорових дерев?	☐	☐	☐	
Лісозаготівля без лісорубного квитка?	☐	☐	☐	
Незаконні перевезення деревини, торгівля та контрабанда деревини				
	Так	Ні	N/A	Коментарі
Лісорубні квитки, отримані за рахунок хабарництва?	☐	☐	☐	
Транспортування деревини без документів?	☐	☐	☐	

Транспортування незаконно заготовленої деревини?	☐	☐	☐	
Контрабанда деревини?	☐	☐	☐	
Підробка або повторне використання транспортних документів на деревину?	☐	☐	☐	
Експорт або імпорт видів, які знаходяться під міжнародною охороною CITES?	☐	☐	☐	
Експорт або імпорт видів, які знаходяться під національною охороною?	☐	☐	☐	
Трансфертне ціноутворення та інші нелегальні практики бухгалтерського обліку				
	Так	Ні	N/A	Коментарі
Декларація меншої кількості деревини у документах, ніж продається насправді?	☐	☐	☐	
Декларація вищих закупівельних цін, ніж ринкові на закупівлі, наприклад, як закупівля обладнання чи отримання послуг?	☐	☐	☐	
Маніпуляція грошовими потоками для відмивання грошей через компанії - підрядники, наприклад, що належать родині директора лісгоспу ?	☐	☐	☐	
Зниження якості, вартості, розмірів та неправильна класифікація видів, що експортуються, або продаються на внутрішньому ринку?	☐	☐	☐	
Деревообробка				
	Так	Ні	N/A	Коментарі
Деревообробка без оформлення дозвільної документації?	☐	☐	☐	
Недотримання екологічних, соціальних норм та охорони праці на підприємстві деревообробнику?	☐	☐	☐	
Використання нелегальної деревини при деревообробці?	☐	☐	☐	
	☐	☐	☐	
Підпал лісу				
	Так	Ні	N/A	Коментарі
Навмисний підпал лісу, щоб приховати сліди незаконної лісозаготівлі?	☐	☐	☐	
Бурштин				
Незаконний видобуток бурштину на лісових територіях?	☐	☐	☐	